

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**



**СИЛАБУС
ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ В ЗАКЛАДАХ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Назва курсу	«Методика викладання географії в закладах загальної середньої освіти»
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Географія
Викладачі курсу	Мельничук Володимир Петрович Шароді Юлія Василівна
Профайл викладачів	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=915 https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	volodymyr.melnychuk@uzhnu.edu.ua yuliia.sharodi@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/user/profile.php?id=234
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	Денна форма – 9 кредитів ЄКТС / 270 годин
Обсяг курсу	Денна форма: 120 годин – аудиторні заняття (70 години лекційні, 50 годин семінарські заняття); 30 год. - індивідуальна, 120 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Комбінована Проведення лекцій, семінарських занять, консультацій, іспитів тощо.
Анотація до курсу	Курс «Методика викладання географії в закладах загальної середньої освіти» має на меті сформувати у студентів знання теоретичних засад методики викладання географії, розвивати їхнє творче методичне мислення, вміння раціональної організації власної педагогічної праці та методичні вміння, спрямовані на виконання функцій вчителя в загальноосвітніх навчальних закладах.
Ключові слова	Методика викладання, географія, урок географії, загальноосвітні навчальні заклади

Мета та цілі курсу

Мета: викладання навчальної дисципліни «**Методика викладання географії в закладах загальної середньої освіти**» сформувати у студентів знання теоретичних засад методики викладання географії, розвивати їхнє творче методичне мислення, вміння раціональної організації власної педагогічної праці та методичні вміння, спрямовані на виконання функцій вчителя в загальноосвітніх навчальних закладах.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 11. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 12. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК 5. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК 4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК 5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону.

ПК 7. Здатність реалізовувати краснорічний підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

<p>Пререквізити курсу</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних курсів освітньої програми «Географія»:</p> <p>ОК 1.8 Топографія з основами геодезії ОК 1.9 Картографія і ГІС ОК 1.10 Основи екології і екологія людини ОК 1.11 Психологія (вікова психологія) ОК 1.12 Педагогіка з основами педмайстерності ОК 2.1 Загальне землезнавство. ОК 2.2 Геологія загальна та історична ОК 2.3 Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів ОК 2.4 Метеорологія та кліматологія ОК 2.5 Загальна гідрологія ОК 2.6 Геоморфологія та палеогеографія плейстоцену ОК 2.7 Біогеографія ОК 2.8 Ландшафтознавство ОК 2.9 Фізична географія материків та океанів і методика її навчання ОК 2.11 Основи суспільної географії ОК 2.12 Регіональна економічна і соціальна географія ОК 2.25 Виробнича практика з позакласної і позашкільної роботи вчителя географії</p>
----------------------------------	---

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оперувати базовими поняттями; - організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками; - керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами; - добирати міжпредметні зв'язки курсів географії; - користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі; - керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами; - пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії; - застосовувати сучасні освітні технології; - формувати відповідальне ставлення учнів до природи; 	<p>РН 5, 8, 9, 10, 11, 14, 17, 18, 23</p>
	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зміст і завдання, основні терміни курсу, його значення; - особливості навчання різнорідних груп учнів, психологію; - основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії; - реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії; 	<p>РН 2, 3, 4, 13,22</p>
<p>Навчальні техніки та методи, які будуть</p>	<p>Лекції, семінарські заняття, усне опитування, тестові завдання, модульні письмові контрольні роботи тощо. Дидактичні матеріали: підручники з дисципліни в електронній формі, матеріали презентацій до лекцій, пакети завдань для модульного та</p>	

<p>використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>підсумкового контролю, стратегічні звіти, а також матеріали лектора до дисципліни в системі віртуального навчання «Moodle» та за потреби відправлення на особисті пошти студентів.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Технічні засоби: мультимедійна забезпечення, інтернет ресурси з доступом під час лекцій.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p style="text-align: center;">Критерії оцінювання модульної контрольної роботи</p> <p>До модульного контролю допускаються студенти, які при поточному контролі набрали не менше 10 балів (тобто 25% від максимальної оцінки поточного контролю).</p> <p>Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни проводиться двічі на семестр, згідно розкладу модульних контролів визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття. До початку модульної контрольної роботи студенти мають мати поточні підсумкові бали за практичні роботи та самостійну роботу. Структура модульної контрольної роботи № 1 – це 8 тестових завдань та 2 теоретичні запитання, які дають можливість оцінити навчальні досягнення студента. Кожна правильна відповідь тесту оцінюється у 2 бали, неправильна – 0 балів (разом 16 балів). Якісне виконання теоретичного запитання оцінюється у 12 балів (разом 24 бали). Максимальна кількість балів одержаних під час контрольної роботи становить 40. Виконання модульної контрольної роботи № 2 передбачає таку ж структуру написання та оцінювання як і модульної контрольної № 1. Причому враховується повнота викладу матеріалу, його логічна послідовність, структурність, акуратність оформлення роботи, тощо.</p> <p>Студент, який не з'явився на модульну контрольну роботу (з поважних причин, підтверджених документально) має право повторно пройти контроль. Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п.5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються. Під час другого модульного підсумкового контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то іспит може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. У разі, якщо студент бажає поліпшити свою оцінку, він складає іспит за всією програмою навчальної дисципліни.</p> <p style="text-align: center;">Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю</p> <p>Результат підсумкового семестрового контролю за 100-бальною шкалою викладач оголошує студентам на останньому семінарському занятті. Він включає бали отримані при поточному, проміжному та модульному контролі. Студент може покращити позитивну підсумкову оцінку складаючи усний екзамен за програмою дисципліни або йому виставляються підсумкова семестрова оцінка у екзаменаційну відомість та залікову книжку за його бажанням.</p> <p>Залік проводиться у формі усного опитування з метою з'ясування рівня знань студентів, які виявили бажання покращити підсумкову семестрову оцінку, яку отримано за накопичувальною кредитно-бальною системою, однак не менше 60 балів. Обов'язково складають екзамен</p>

	студенти, які мають підсумкову семестрову оцінку від 35 до 59 балів (FX), а студенти, які отримали нижче 35 балів не мають права скласти екзамен з можливістю повторного вивчення дисципліни. Критерії оцінювання підсумкового контролю доводяться до відома студентів на першому занятті.
Підсумковий контроль, форма	Іспит у формі усної перевірки знань.
Зміст курсу	<p>Модуль 1. Загальні питання методики викладання географії</p> <p>Тема 1. Поняття про методику навчання географії..</p> <p>Тема 2. Методи педагогічних наукових досліджень у шкільній географії.</p> <p>Тема 3. Принципи навчання географії.</p> <p>Тема 4. Методи навчання географії.</p> <p>Тема 5. Засоби навчання географії та їх класифікація.</p> <p>Тема 6. Використання комп'ютерних технологій на уроках географії.</p> <p>Тема 7. Форми організації освітнього процесу з географії.</p> <p>Тема 8. Структурні складові географічного знання та методичні особливості їх формування в школі.</p> <p>Тема 9. Проблемний підхід як необхідна умова сучасного навчання географії в загальноосвітній школі.</p> <p>Тема 10. Навчальні екскурсії з географії.</p> <p>Модуль 2. Методика навчання географічних складових у 5-6 класах</p> <p>Тема 11. Концепція змісту географічної освіти у загальноосвітній школі.</p> <p>Тема 12. Методичні особливості вивчення курсів «Природознавство» та «Рідний край» у 5 класі.</p> <p>Тема 13. Методичні особливості вивчення курсу "Загальна географія" (6 клас).</p> <p>Модуль 3. Методика навчання географії у 7 класі</p> <p>Тема 14. Курс "Материки та океани" (7 клас).</p> <p>Тема 15. Формування прийомів роботи з навчальними картами.</p> <p>Тема 16. Формування прийомів навчальної роботи.</p> <p>Модуль 4. Методика навчання географії у 8-9 класах</p> <p>Тема 17. Курси географії України (8-9 класи): методичні особливості, навчально-методичне забезпечення, інтерактивні форми навчання у 8-9 класах.</p> <p>Тема 18. Краєзнавчий принцип в курсах географії України.</p> <p>Тема 19. Схематичні матеріали як засіб підвищення ефективності навчального процесу.</p> <p>Тема 20. Особливості навчання географії у старшій школі.</p> <p>Тема 21. Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії у школі.</p> <p>Тема 22. Державна атестація школярів з географії у закладах загальної середньої освіти. Підготовка учнів до проходження зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень з географії.</p>
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія. 6-11 клас: навчальні програми, методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу в 2016/2017 н. р. з коментарем провідних фахівців. – Х.: Видавництво «Ранок», 2016. – 96 с. 2. Кобернік С.Г. Науково-методичні засади географічної освіти в основній школі: монографія / С.Г. Кобернік. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 346 с. 3. Концепція географічної освіти в основній школі / Інститут педагогіки НАПН України / за заг. ред.: О.М. Топузов, О.Ф. Надтока, Л.П. Вішнікіна,

	<p>А.С. Доброскок та ін. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 30 с</p> <p>4. Лаврук М.М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: навчально-методичний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 136 с.</p>
<p>Інформаційні ресурси</p>	<p>1. Самойленко В.М. Навчання географії : Понятійно-термінологічний словник (з грифом МОН України) / В.М.Самойленко, Я.Б.Олійник, Л.П.Вішнікіна, І.О.Діброва. – К.: Ніка-Центр, 2015.</p> <p>2. Кoberнік С.Г. Організація самостійної пізнавальної діяльності студентів з методики навчання географії у контексті розвитку вищої школи в Україні [Електронний ресурс] / С.Г. Кoberнік // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2015. - № 1. – С. 29-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2015_1_8</p>
<p>Питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет її вивчення. 2. Основні завдання методики на сучасному етапі: визначення і розкриття освітньої, виховної та розвиваючої мети курсів шкільної географії, удосконалення їхнього змісту; розробка та обґрунтування ефективних методів, прийомів, засобів і форм навчання; дослідження педагогічних умов формування системи географічних знань, умінь, навичок, цінностей та життєвих компетентностей. 3. Теоретичні основи методики викладання географії. 4. Методика викладання географії як педагогічна наука. 5. Зв'язок методики викладання з географічною наукою, дидактикою, психологією, логікою і шкільною практикою. 6. Головні проблеми і методи наукових досліджень у галузі методики навчання географії. Принципи географічної освіти і їх сучасні тенденції розвитку. 7. Особливості організації і роль науково-дослідницької роботи вчителя та вдосконалення своєї професійної майстерності. 8. Нормативно-правове забезпечення функціонування і розвитку системи шкільної географічної освіти в Україні. 9. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. 10. Підходи до створення Концепції географічної освіти в Україні. 11. Навчальна програма з географії для загальноосвітніх шкіл. 12. Державний стандарт географічної освіти в Україні 13. Сучасні проблеми методики навчання географії. 14. Удосконалення змісту і структури шкільної географічної освіти. 15. Розробка нових навчальних програм. 16. Навчально-методичне і дидактичне забезпечення географічних курсів у школі. 17. Підвищення ефективності позакласної роботи з географії. 18. Створення нових технологій навчання. 19. Проблема комплексного використання на уроках географії традиційних і нестандартних методів, засобів та форм навчання. 20. Вимоги суспільства до фахової підготовки майбутнього вчителя географії. 21. Формування фахових рис особистості необхідних для роботи з школярами. 22. Педагогічна майстерність. Загальноосвітні та світоглядні завдання географічної освіти у середній школі. 23. Розвиток загальної геоecологічної культури та мислення школярів.

24. Розкриття і усвідомлення географічних теорій, гіпотез, закономірностей як основи розвитку мислення учнів.
25. Формування наукового світогляду на уроках географії.
26. Структура та основні компоненти змісту географічної освіти.
27. Теоретичні та емпіричні знання.
28. Світоглядні ідеї, уявлення, поняття, закони і закономірності, причинно-наслідкові зв'язки та фактичні відомості.
29. Єдність географічної оболонки, взаємозв'язок і розвиток усіх компонентів природи і суспільства.
30. Необхідність раціонального використання природних умов і природних ресурсів.
31. Співробітництво країн у вирішенні глобальних проблем людства.
32. Роль міжпредметних та внутрішньопредметних зв'язків шкільних курсів географії.
33. Географічні уміння і навички.
34. Типи умінь: фізико-географічні, економіко-географічні, екологічні, економічні, картографо-топографічні та ін.
35. Роль шкільної географії в екологічному, моральному та естетичному вихованні; у здійсненні трудового, політехнічного та економічного навчання; у підготовці учнів до майбутньої трудової діяльності.
36. Проблема концепції змісту та стандартів географічної освіти в Україні. Необхідність забезпечення єдності шкільних курсів та створення узагальнюючого курсу шкільної географії.
37. Проблема створення сучасних підручників і навчально-методичних посібників для вивчення географії.
38. Комп'ютерне забезпечення і застосування інтерактивної дошки.
39. Краєзнавчий принцип як провідний у системі навчання географії в основній школі.
40. Особистість учителя географії.
41. Формування професійних рис.
42. Морально-педагогічна спрямованість його світогляду.
43. Професійно-педагогічне уміння та здібності учителя: пізнавальні, конструктивні, комунікативні, інформаційні, організаторські.
44. Шляхи їх удосконалення.
45. Засоби і способи професійного самовдосконалення. Теоретична самопідготовка вчителя географії.
46. Робота з психолого-педагогічною та методичною літературою, філософське осмислення змісту та структури шкільної географії, процесу формування у школярів географічних знань.
47. Самооцінка власної педагогічної діяльності.
48. Вивчення перспективного педагогічного досвіду вчителів географії (шляхом опрацювання інформаційних джерел та безпосередніх контактів з ними).
49. Творче застосування передового досвіду в практичній діяльності.
50. Розширення і поглиблення краєзнавчого кругозору вчителя географії.
51. Участь у туристично-краєзнавчій роботі.
52. Творча розробка різних типів уроків, позакласних заходів з географії.
53. Перевірка їх ефективності на практиці.
54. Науково-пошукова та експериментальна діяльність учителя географії.

55. Публікація наукових праць, виступи на нарадах, семінарах, конференціях.
56. Поняття про методи педагогічних наукових досліджень, їх мета, завдання і значення.
57. Сучасні класифікації методів.
58. Методи теоретичного рівня, виявлення та обґрунтування проблеми.
59. Аналіз інформаційних джерел.
60. Визначення і уточнення основних напрямів дослідження.
61. Історичний, статистично-математичний, порівняльний методи.
62. Системно-структурний підхід.
63. Методи експериментально-емпіричного рівня.
64. Спостереження, його різновиди.
65. Програма та методика спостережень.
66. Вивчення шкільної документації, архівних документів.
67. Бесіда /з учнями, вчителями, батьками/.
68. Метод анкетування.
69. Методичні рекомендації до розробки анкет для вчителів та учнів.
70. Соціометрія, її можливості.
71. Педагогічний експеримент.
72. Психолого-педагогічні вимоги до експерименту.
73. Констатувальний і формувальний експеримент.
74. Розробка методики проведення експериментальної роботи. В
75. означення експериментальних та контрольних груп /класів/.
76. Узагальнення та обробка експериментальних матеріалів.
77. Обґрунтування висновків.
78. Основні етапи методичного дослідження.
79. Постановка проблеми.
80. Визначення об'єкта і предмета дослідження.
81. Висунення робочої гіпотези.
82. Формування завдань експериментальної роботи.
83. Експериментальна перевірка робочої гіпотези з обробкою та аналізом результатів.
84. Педагогічні та методичні аспекти існуючих проблем шкільного курсу географії та методики його навчання.
85. Основні напрями перспективних досліджень.
86. Закономірності і принципи навчання.
87. Принципи навчання як основні правила, провідні положення, що забезпечують навчальну діяльність.
88. Загальнодидактичні та специфічні принципи навчання.
89. Виховний характер навчання.
90. Система географічних знань як теоретична та інформаційна основа для формування географічного аспекту наукового світогляду.
91. Розвиток особистості.
92. Розумове, екологічне, трудове, естетичне і фізичне виховання у процесі засвоєння географічних знань.
93. Принцип науковості.
94. Розкриття змісту і логіки основ географічних наук відповідно до вікових та психолого-педагогічних особливостей учнів.
95. Наукові досягнення сучасної географії.
96. Принцип доступності.
97. Принцип систематичності та системності.
98. Викладання основ географічних наук у чіткій логічній послідовності,

у взаємозв'язку й розвитку.

99. Принцип активності.

100. Свідомість і міцність засвоєння географічних знань.

101. Активна розумова діяльність учнів на всіх етапах навчання.

102. Мотивація навчальної діяльності.

103. Осмислення і цілеспрямоване застосування знань.

104. Урахування раніше набутих знань.

105. Формування особистих поглядів і переконань, почуттів і емоцій.

106. Повторення матеріалу. Принцип наочності.

107. Види географічної наочності. ТЗН.

108. Організація і значення спостережень у природі.

109. Принцип індивідуалізації та диференціації.

110. Принцип генералізації (вичленення основного).

111. Шкільне краєзнавство.

112. Роль і місце краєзнавчого принципу у шкільній географії. Завдання географічного краєзнавства.

113. Комплексне вивчення своєї місцевості та використання краєзнавчих матеріалів у навчальному процесі.

114. Поняття про методи й методичні прийоми навчання географії, їх специфічні особливості.

115. Сучасні класифікації методів навчання.

116. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: за джерелами знань (словесні, наочні, практичні); за логікою передачі й сприйняття інформації (індуктивні, дедуктивні); за ступенем самостійності мислення учнів (репродуктивні, проблемно-пошукові, дослідницькі); за ступенем управління навчальною роботою (робота під керівництвом учителя, самостійні роботи).

117. Методи стимулювання та мотивації учіння: стимулювання інтересу до оволодіння географічними знаннями (пізнавальні ігри, навчальні дискусії, створення проблемних ситуацій); методи стимулювання обов'язку та відповідальності (переконання у значимості засвоєння географічних знань, пред'явлення вимог, заохочення і засудження).

118. Різні підходи до класифікації методів навчання.

119. Творче поєднання у процесі навчання географії різних методів.

120. Педагогічна майстерність учителя.

121. Усний виклад навчального матеріалу. Бесіда. Розповідь. Пояснення. Інструктаж.

122. Шкільна лекція.

123. Наочні методи навчання.

124. Ілюстрація і демонстрація.

125. Спостереження за географічними об'єктами, природними процесами, господарською діяльністю.

126. Проведення дослідів.

127. Глобус і географічні карти на уроках географії. Графічний метод.

128. Малювання і креслення. Використання наочних посібників.

129. Практичні методи.

130. Методичні особливості проведення практичних і самостійних

робіт з географії.

131. Методика та організація повторення і перевірки географічних знань.
132. Методи усного, письмового та практичного контролю і самоконтролю.
133. Індивідуальне та фронтальне опитування.
134. Програмовані письмові роботи.
135. Екзамени з географії.
136. Досвід учителів географії у розробці та творчому застосуванні методів і методичних прийомів навчання.
137. Поняття про засоби навчання.
138. Поєднання різних засобів навчання на уроках географії.
139. Функції засобів навчання у шкільній географії.
140. Планування оптимального поєднання засобів і методів навчання на уроках.
141. Сучасна класифікація засобів навчання з географії.
142. Натуральні об'єкти.
143. Зображення натуральних об'єктів і явищ (об'ємні моделі, картини, малюнки, відеофільми, мультимедійні програми).
144. Описи і зображення предметів і явищ за допомогою умовних засобів (картографічні, графічні, схематичні).
145. Прилади для відтворення та аналізу явищ природи і господарської діяльності людини.
146. Кабінет географії та вимоги до його обладнання.
147. Основні елементи географічного кабінету.
148. Збереження наочних посібників. ТЗН та їх розміщення.
149. Картосховище.
150. Географічний майданчик. Його обладнання та значення.
151. Основні відділи географічного майданчика.
152. Проведення практичних робіт на географічному майданчику.
153. Організація систематичних спостережень за погодою.
154. Географічні карти як джерело географічних знань, їх класифікація.
155. Метод роботи з картою.
156. Значення навчальних карт у розвитку уяви, пам'яті, логічного мислення і мови учнів.
157. Формування вмінь аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки. Прийоми роботи з різними тематичними картами.
158. Контурні карти. Картосхеми. Глобус та методичні особливості роботи з ним.
159. Підручник з географії як комплексне джерело географічних знань.
160. Сучасні психолого-педагогічні вимоги до підручника географії.
161. Зміст і методичний апарат підручника.
162. Основні рубрики підручника.
163. Метод роботи з підручником. Робота з текстом та позатекстовими компонентами.
164. Формування навичок самостійної роботи з підручником.
165. Статистичні дані у навчанні географії.
166. Прийоми роботи з діаграмами, графіками, статистичними таблицями.

167. Робота з географічними картками та екранними посібниками, їх функції та методичні особливості використання. Візуальні (зорові) засоби навчання.
168. Аудитичні (слухові). Аудіовізуальні (слухозорові)..
169. Методичні особливості використання на уроках географії навчальних діафільмів, слайдів, відеофільмів.
170. Дидактичні можливості інтерактивної дошки і комп'ютерних навчальних програм.
171. Забезпечення пізнавальної активності школярів.
172. Оптимальне поєднання слова учителя і наочності.
173. Досвід учителів географії з ефективного використання у навчальному процесі засобів навчання
174. Програмоване навчання на уроках географії.
175. Переваги програмованого навчання: оптимізація управління процесом засвоєння географічних знань, оперативне отримання зворотної інформації від учнів, чітка система контролю і оцінювання знань, індивідуалізація навчання.
176. Створення програм (алгоритмів навчання), які забезпечують навчальну діяльність школярів у процесі розв'язання ними пізнавальних завдань.
177. Лінійна і розгалужена система програм. Алгоритмізація.
178. Комп'ютеризація навчання.
179. Місце комп'ютера серед технічних засобів навчання. Створення можливості для здійснення індивідуалізації навчання.
180. Проблема створення якісно нових навчальних комп'ютерних програм.
181. Особливості складання програми. Логіка побудови алгоритму і мова програмування.
182. Врахування при складанні навчаючої програми вікових особливостей. Вимоги до мови програмування: доступність, привабливість (насиченість кольорами, звуками, графічними зображеннями).
183. Роль учителя у навчальному процесі з географії під час застосування комп'ютерів.
184. Організація самостійної пізнавальної діяльності школярів.
185. Здійснення оперативного керування та надання конкретної допомоги.
186. Використання електронних атласів і навчальних посібників на уроках географії.
187. Проблема створення сучасних електронних підручників з географії.
188. ність її удосконалення.
189. Урок як основна форма навчання географії.
190. Вимоги до сучасного уроку. Нетрадиційні (нестандартні) форми проведення уроків та їх місце у системі навчання.
191. Типи і структура уроків географії. Необхідність та шляхи вдосконалення структури сучасного уроку.
192. Забезпечення активізації пізнавальної діяльності учнів та рівня самостійності, підвищення якості і глибини географічних знань, формування творчих умінь і навичок.
193. Основні типи уроків з географії за дидактичною метою: комбінований, засвоєння нових знань, розширення і поглиблення

знань, практикум (виконання практичних робіт), узагальнення і систематизації, корекції і контролю знань тощо.

194. Лекційно-семінарська форма навчання.
195. Організаційно-методичні особливості окремих етапів уроку.
196. Форми та методи перевірки навчальних досягнень учнів з географії.
197. Зміст, мета та завдання перевірки.
198. Критерії оцінок та їх обґрунтованість.
199. Класифікація домашніх завдань з географії за джерелами знань.
200. Індивідуальні, групові та фронтальні завдання.
201. Методичні вимоги до змісту та обсягу домашніх завдань.
202. Підготовка учителя географії до уроку.
203. Планування навчально-виховної роботи та його види (календарне, тематичне, поурочне).
204. Визначення змісту, мети, структури та методичних особливостей уроку.
205. Осмислення застосування комплексу відповідних методів, прийомів та засобів навчання.
206. Складання поурочних планів.
207. Організаційно-методичні та структурні особливості підготовки і проведення різних типів уроків.
208. Перспективний досвід учителів географії щодо удосконалення структури та методики проведення уроків.
209. Навчальні вікторини, диспути, конференції.
210. Ділові та рольові ігри.
211. Інтегровані уроки.
212. Семінарські заняття і практикуми.
213. Уроки із застосуванням мультимедійних комп'ютерних програм.
214. Навчальні екскурсії з географії. Їх зміст, організація та методика проведення.
215. Додаткові заняття (індивідуальні та групові). Консультації. Співбесіди. Домашня навчальна діяльність учнів.
216. Факультативні заняття як одна з форм навчання географії.
217. Мета та значення факультативних занять.
218. Методика організації факультативу з географії в школі.
219. Орієнтовна тематика факультативів з географії.
220. Особливості планування факультативних занять.
221. Формування пізнавальних інтересів школярів, поглиблення географічних уявлень і понять.
222. Форми проведення факультативних занять.
223. Структура і зміст окремих факультативних курсів, їх зв'язок з шкільною географією.
224. Методи і форми організації навчання.
225. Методика проведення самостійних робіт, екскурсій, конференцій.
226. Розвиток творчої активності учнів.
227. Можливості для навчально-пошукової і дослідної роботи.
228. Вимоги до знань та вмінь учнів під час роботи факультативів, способи перевірки навчальних досягнень.
229. Додаткові індивідуальні і групові заняття з географії.

230. Організація та методика їх проведення.
231. Особливості додаткових знань з відстаючими учнями.
232. Робота з обдарованими учнями. Підготовка їх до участі в олімпіадах з географії та МАН.
233. Курси за вибором. Можливість урахування інтересів школярів.
234. Тематика курсів за вибором, їх зміст та структура.
235. Спецкурси з основ географічних наук. Інтегровані курси.
236. Вимоги до складання навчальних програм.
237. Досвід учителів географії з питань організації роботи факультативів, додаткових занять і курсів за вибором.
238. Навчання як процес взаємодії учителя та учнів.
239. Взаємодія у процесі формування знань зі змісту навчальною предмета, педагогічної діяльності учителя (викладання) та пізнавальної діяльності учнів (уміння).
240. Формування теоретичних знань.
241. Особливості засвоєння географічних понять і закономірностей, їх місце у системі географічних знань.
242. Усунення перевантажень змісту за рахунок оптимального відбору навчального матеріалу.
243. Особливості формування теоретичних та емпіричних знань.
244. Загальні та одиничні уявлення, прийоми їх формування.
245. Роль географічних уявлень у формуванні понять.
246. Робота з географічними фактами.
247. Формування теоретичних уявлень і понять як тривалий процес творчої взаємодії учителя і учнів, спрямований на формування системи знань.
248. Роль учителя у навчально-виховному процесі.
249. Загальні вимоги до формування географічних понять: спостереження предметів і явищ, виділення істотних ознак, уточнення змісту поняття, його поглиблення і застосування.
250. Вибір методу формування прийомів розумової діяльності (порівняння, аналіз, синтез, абстракція, аналогія, узагальнення, систематизація).
251. Формування прийомів умінь і навичок навчальної діяльності.
252. Робота з картою, робота з типовими планами, характеристики географічних об'єктів.
253. Система практичних та самостійних робіт як необхідна умова формування відповідних умінь і навичок.
254. Творчий характер процесу навчання, його варіантність, урахування індивідуальних особливостей учителя та учнів, психолого-педагогічних та методичних умов.
255. Проблема вдосконалення процесу навчання географії у школах України.
256. Реалізація внутрішньопроектних та міжпроектних зв'язків шкільної географії.
257. Система географічних понять та основні логічні прийоми щодо їх формування.
258. Аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, систематизація.
259. Географічні судження. Логічні зв'язки між ними.
260. Розвиток географічного мислення.

261. Закономірність як принцип наукового пізнання.
262. Використання законів логіки у навчально-виховному процесі з географії.
263. Умовивід у навчально-пошуковій діяльності школярів у процесі засвоєння географічних знань.
264. Індукція і дедукція, їх поєднання.
265. Розвиток умінь і навичок логічно обґрунтовувати географічні судження (теза, аргумент, доказ).
266. Гіпотеза як форма розвитку географічних знань.
267. Способи доведення навчальної гіпотези. Навчальне дослідження як процес пізнання, спрямований на розкриття об'єктивних закономірностей.
268. Основні етапи дослідження: визначення об'єкту та предмету дослідження; визначення шляхів і методів пошукової діяльності школярів; формування гіпотези (припущення); експеримент, аналіз та узагальнення інформації; перевірка навчального припущення; розкриття нових закономірностей, пояснення процесів і явищ; застосування сформованих знань у практичній навчальній діяльності учнів.
269. Проблемний підхід до вивчення географії у школі.
270. Створення проблемної ситуації.
271. Система проблемних запитань та завдань на уроках географії.
272. Запитання та завдання як форма вираження проблеми.
273. Класифікація запитань та завдань за характером діяльності учнів.
274. Екскурсія як одна з форм організації навчання у школі.
275. Екскурсії програмні і позапрограмні.
276. Навчально-виховне значення та місце екскурсій у системі навчання.
277. Реалізація під час екскурсій краєзнавчого принципу, забезпечення зв'язку теорії з практикою.
278. Розширення загального, географічного та краєзнавчого кругозору учнів, розвиток їх пізнавальної самостійності.
279. Теоретична, практична та організаційна підготовка до екскурсії.
280. Зміст, організація та методика проведення екскурсій у природу та на виробництво.
281. Типові плани вивчення та опису географічних об'єктів, передбачених навчальною програмою.
282. Узагальнення та систематизація зібраних матеріалів, їх використання у навчально-виховному процесі на уроках географії.
283. Географічна компонента Державного стандарту освіти у закладах загальної середньої освіти.
284. Сучасні зміни в структурі географічної освіти.
285. Основні концептуальні положення змісту географічної освіти в Україні.
286. Міжнародна хартія географічної освіти.
287. Місце географії у системі загальної середньої освіти.
288. Мета і завдання навчання географії у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів. Основні принципи структури і змісту курсів шкільної географії.
289. Структура шкільної географічної освіти та її особливості у

різних освітніх ланках: початкова школа, основна школа, старша школа.

290. Проблема навчально-методичного комплексу для забезпечення вивчення курсів шкільної географії.
291. Основні вимоги до сучасних підручників та навчальних посібників з географії.
292. Державний стандарт шкільної компоненти географічної освіти, їх зміст, структура та значення.
293. Змістові лінії шкільної географічної освіти.
294. Необхідність урахування стандартів шкільної географії для організації навчально-виховного процесу.
295. Вимоги до формування географічних уявлень і понять, теорій і закономірностей на різних етапах навчального пізнання.
296. Значення та використання концепції змісту і Державного стандарту як базових нормативних документів у роботі вчителя.
297. Послідовність курсів шкільної географії.
298. Програми з географії для 6-9 класів. Курси «Рідний край» (5 клас), «Загальна географія» (6 клас), «Материка та океани» (7 клас), «Україна у світі: природа, населення» (8 клас), «Україна і світове господарство» (9 клас). Авторські програми сучасних курсів географії для профільного навчання у старшій школі. Багатоваріантність навчальних програм. Навчальна програма з курсу «Географія: регіони та країни» (10 клас).
299. Навчальна програма з курсу «Географічний простір Землі» (11 клас).
300. Можливості навчальних програм для календарно-тематичного планування роботи вчителя географії. Послідовність вивчення розділів і тем в межах курсу.
301. Загальні закономірності структури та оформлення навчальної програми.
302. Програмні практичні роботи та дослідження з географії, їх різновиди.
303. Урахування програмою проведення навчальних екскурсій.
304. Рубрики навчальних програм з географії, їх значення та методичні можливості для забезпечення засвоєння системи географічних знань, послідовного та системного формування необхідних географічних умінь і навичок.
305. Перспективи удосконалення змісту навчальних програм з географії як нормативного документу, що відображає
306. Державний стандарт шкільної географічної освіти.
307. Єдність і структура шкільних курсів географії як відображення системи географічних знань.
308. Принципи побудови змісту географічної освіти в Україні.
309. Проблема підготовки науково обґрунтованих навчальних програм та підручників. Структура вивчення географічних курсів у загальноосвітній школі.
310. Необхідність краєзнавчого курсу як основи для оволодіння системою географічних знань. Роль і місце курсу «Географія України» у шкільній програмі.
311. Проблема узагальнюючого курсу географії в старшій школі.
312. Розробка програм для профільного навчання. Їх зміст, особливості та завдання. Проблема створення навчально-

методичного комплексу, сучасних наочних посібників, комп'ютерних навчальних програм.

313. Необхідність удосконалення фахової підготовки вчителів.
314. Високий рівень кваліфікації і творчий характер праці педагога як необхідна умова реалізації навчально-виховних завдань курсів шкільної географічної освіти.
315. Структура і зміст курсів, що забезпечує базу для наступного вивчення географії, його навчально-виховні завдання та значення в розвитку пізнавальних інтересів школярів.
316. Характеристика положення рідного краю в межах України.
317. Вивчення основних форм поверхні, гірських порід та корисних копалин, водних багатств, ґрунтів, рослинності, тваринного світу своєї місцевості.
318. Розкриття найважливіших фізико-географічних закономірних зв'язків.
319. Методичні особливості вивчення закладів освіти, культури і науки своєї місцевості, населення та його господарської діяльності, шляхів сполучення.
320. Вимоги до навчальних досягнень учня в курсах «Природознавство» та «Рідний край».
321. Система практичних робіт та досліджень з географії у 5 класі.
322. Значення, зміст та методичні особливості проведення практичних робіт з метою вивчення природи, населення та господарства своєї області, шляхів сполучення, закладів освіти, науки і культури.
323. Спостереження на місцевості під час екскурсій.
324. Урахування вікових особливостей учнів 5 класу при виборі форм і методів навчання.
325. Мета та навчально-виховні завдання курсу. Його місце у системі шкільних географічних знань.
326. Опорні знання для формування системи фізико-географічних понять. Основні об'єкти загальної фізичної географії: план і карта, оболонки Землі, природний комплекс, компоненти природи та взаємозв'язки між ними.
327. Ознайомлення з основними методами географічних досліджень та формами їх організації, з історією географічної науки та її сучасними досягненнями. Розкриття елементарних понять про населення Землі та політичну карту світу.
328. Формування в учнів прийомів навчальної діяльності з просторовими поняттями і уявленнями /визначення азимута, орієнтування, вимірювання відстані, висот місцевості, крутизни схилу тощо/; з топографокартографічними знаннями; з загальними та одиничними фізикогеографічними поняттями і уявленнями; з вивченням географічних об'єктів і явищ на місцевості (рельєф, погода, ПК та ін.).
329. Послідовність вивчення матеріалу. Типологічна схема характеристики оболонок Землі: літосфери, атмосфери, гідросфери, біосфери, географічної оболонки. Склад та будова оболонок.
330. Основні явища, властивості і процеси розвитку. Взаємозв'язки та закономірності в оболонках. Історія та методи наукових досліджень. Господарська діяльність людини та охорона природи.
331. Вимоги до навчальних досягнень школярів. Їх оцінювання.

332. Розвиток розумової активності учнів.
333. Урахування їх індивідуальних та вікових особливостей.
334. Методи роботи з підручником, навчальними посібниками, практикумами, додатковою літературою. Робота з картами атласу.
335. Розвиток умінь і навичок школярів працювати з картою як джерелом знань. Урізноманітнення і поступове ускладнення роботи з картою.
336. Організація та методика спостережень у природі. Календар погоди. Фенологічні спостереження. Формування розуміння взаємозв'язків між компонентами природи. Система програмних практичних робіт.
337. Особливості проведення практичних робіт у класі і на місцевості. Організація та методика проведення навчальних екскурсій. Застосування активних методів і форм навчання в 6 класі. Досвід навчання з виконанням схематичних засобів.
338. Курс "Материки та океани" (7 клас): методичні особливості вивчення курсу, його навчально-методичне забезпечення, нетрадиційні авторські методики у 7 класі. Мета і навчально-виховні завдання курсу. Його логічний зв'язок з курсом «Загальна географія».
339. Формування та розвиток знань про будову, закономірності розвитку географічної оболонки та великих природних комплексів земної кулі.
340. Розвиток розумових здібностей школярів, умінь логічно мислити, аналізувати, узагальнювати, порівнювати, розкривати причинно-наслідкові зв'язки.
341. Розвиток практичних навичок працювати з матеріалами підручника. Структура і зміст навчального матеріалу. Відображення у структурі і змісту курсу основних ідей, понять і закономірностей, які характеризують науковий рівень фізико-географічних знань про материки та океани.
342. Екологічне значення курсу в системі географічної освіти. Послідовність вивчення океанів і материків та її обґрунтування.
343. Типові плани характеристики географічних об'єктів. Методичний апарат підручника. Ілюстративний матеріал. Запитання і завдання. Додаткові рубрики підручника.
344. Прийоми складання комплексних описів природи різних територій. Ускладнення прийомів роботи з тематичними картами атласу та підручником. Зростання можливостей щодо «читання» карт.
345. Складання узагальнюючих таблиць, схем і картосхем за текстом підручника та картами з метою формування загальних понять (кліматичний пояс, природна зона та ін.)
346. Система практичних робіт, передбачених навчальною програмою. Поступове ускладнення завдань для практичних та самостійних робіт.
347. Організація активної пізнавальної діяльності, групової роботи учнів. Проблемний підхід.
348. Самостійна робота учнів. Розв'язання пізнавальних завдань. Перспективний досвід учителів. Його значення та творче застосування.
349. Поняття про нетрадиційні методики навчання географії.

Нестандартні підходи до вивчення курсів шкільної географії в Україні.

350. Мета та навчально-виховні завдання курсу. Розвиток розумових здібностей школярів. Світоглядні функції даного курсу. Формування поняття про Україну як європейську державу. Структура і зміст курсів: «Україна у світі: природа, населення» (8 клас), «Україна і світове господарство» (9 клас).
351. Фізична, економічна і соціальна географія, їх взаємозв'язок. Система понять курсів. Закономірності та причинно-наслідкові зв'язки у природі та господарстві. Логічний аналіз структури і змісту географії України.
352. Методика застосування підручників, навчальних посібників, дидактичних матеріалів. Тематичні карти України та областей, прийоми роботи з ними. Формування знань і умінь та вимоги до них.
353. Активізація пізнавальної діяльності учнів. Розвиваюче навчання. Запровадження методики, яка передбачає самостійну пошукову роботу учнів.
354. Проблемний підхід до вивчення провідних понять і закономірностей. Групова форма роботи.
355. Система практичних і самостійних робіт та досліджень у 8-9 класах, їх поступове ускладнення. Міжпредметні зв'язки.
356. Формування уявлень і понять, розкриття найважливіших географічних закономірностей. Використання опорних знань, логічних зв'язків між поняттями.
357. Вимоги до робіт на контурних картах. Використання практикумів та дидактичних матеріалів.
358. Перспективний досвід вчителів, його значення та творче застосування.
359. Інтерактивні форми навчання в курсах географії України у 8-9 класах.
360. Методика організації та проведення навчальних конференцій, диспутів, вікторин, рольових та ділових ігор, тематичних атестацій.
361. Проблема профільного навчання географії у старшій школі. Багатоваріантність авторських навчальних програм для профільного навчання.
362. Створення навчально-методичного забезпечення для вивчення географічних курсів у 10- 11 класах. Школи (класи) з поглибленим вивченням географії, їх мета і завдання. Навчальні програми для шкіл з поглибленим вивченням географії.
363. Додаткові географічні курси, їх зміст та структура. Можливості для вибору додаткових курсів географії у спеціалізованих класах.
364. Особливості планування навчально-виховної роботи в школах (класах) з поглибленим вивченням географії.
365. Система практичних і самостійних робіт в додаткових географічних курсах, їх значення для формування географічних умінь і навичок.
366. Засвоєння додаткових географічних понять і закономірностей для розширення та поглиблення теоретичних та практичних знань з географії.
367. Запровадження нетрадиційних методик і форм навчання в класах з поглибленим вивченням географії.

368. Методичні особливості проведення навчальних занять у формі конференцій, диспутів, ділових ігор, вікторин тощо. Умови для створення класу з поглибленим вивченням географії. Основні етапи організаційної роботи.
369. Варіанти відбору учнів: співбесіда, тестування, екзамени. Курси географії у 10-11 класах: «Географія: регіони та країни» (10 клас), «Географічний простір Землі» (11 клас).
370. Методичні особливості курсів, їх навчально-методичне забезпечення, інтерактивні форми навчання. Перспективи щодо удосконалення навчальних програм з географії для профільного навчання у старшій школі.
371. Розширення курсів за вибором. Збільшення кількості годин. Досвід роботи вчителів у класах з поглибленим вивченням географії.
372. Мета і навчально-виховні завдання курсів географії у 10-11 класах, їх світоглядне значення. Розвиток географічної культури особистості.
373. Формування сучасної соціально-економічної картини світу. Зміст і структура курсів. Загальна економіко-географічна характеристика світу та регіональні характеристики.
374. Регіональний огляд окремих країн світу. Глобальні проблеми людства. Система загальних понять курсів. Система причинно-наслідкових зв'язків у курсах географії у 10-11 класах.
375. Залежність розвитку та розміщення населення і господарства від природних, соціально-економічних, політичних та історичних умов.
376. Вплив природних умов і природних ресурсів, економічно-географічного положення на розміщення та розвиток галузей господарства. Формування економіко-географічних знань і умінь, основні вимоги до них.
377. Методичні умови навчання в старших класах. Лекційні та семінарські заняття. Раціональне поєднання дедуктивного та індуктивного методів. Системний підхід.
378. Організація навчальних конференцій та дискусій з актуальних проблем сучасності.
379. Навчально-пошукова діяльність школярів.
380. Прийоми розкриття причиннонаслідкових та закономірних зв'язків. Система практичних робіт і досліджень в курсах географії у 10-11 класах.
381. Формування навчально-інтелектуальних умінь (застосування аналізу, синтезу, порівняння, конкретизації, систематизації фактів тощо); навчальноінформаційних умінь (самостійне розв'язання навчальних завдань, розрахунки, розкриття причинно-наслідкових зв'язків та ін.); навчальнокомунікативних умінь (підготовка виступів та повідомлення, реферату, рецензії, графічного конспекту та ін.).
382. Методичний аналіз підручників та посібників для 10-11 класів, їх відповідність сучасним психолого-педагогічним вимогам і віковим особливостям школярів.
383. Інтерактивні форми навчання на уроках географії у 10 класі.
384. Місце і значення педагогічного контролю у сучасній дидактичній системі з географічної освіти.
385. Мета і завдання педагогічного контролю.
386. Психолого-педагогічні вимоги до здійснення контролю у

- навчально-виховному процесі з географії у старшій школі.
387. Функції контролю: діагностична, навчально-розвивальна, контролююча.
 388. Основні види контролю: попередній (діагностичний), поточний, періодичний, підсумковий.
 389. Форми контролю: усна, письмова, практично-самостійна, комп'ютерна.
 390. Дванадцятибальна шкала оцінювання навчальних досягнень учнів з географії. Рівні та категорії оцінювання досягнень школярів.
 391. Особливості оцінювання навчальних досягнень з географії. Поточний контроль та його різновиди.
 392. Тематичне оцінювання з географії, його особливості.
 393. Форми організації та проведення тематичного контролю.
 394. Державна атестація учнів загальноосвітніх закладів з географії. Мета, завдання, зміст та форми проведення державної атестації школярів з географії у випускних класах (9 та 11).
 395. Підготовка учнів до державної атестації.
 396. Форми організації та проведення державної атестації учнів з географії.
 397. Центри незалежного оцінювання як сучасна система підсумкового оцінювання навчальних досягнень школярів за період навчання у загальноосвітній школі та можливість зарахування вступних іспитів у заклади вищої освіти України.
 398. Зміст завдань для незалежного тестування учнів з географії.
 399. Особливості підготовки школярів до складання ЗНО з географії.